

Številka zadeve: Up-547/02

Datum odločbe: 8.10. 2003

Področje: Denacionalizacija, enakost pred zakonom

Izrek: Ustavno sodišče je zato ustavni pritožbi ugodilo in izpodbijani sodbi razveljavilo, ter vrnilo zadevo v novo odločanje Upravnemu sodišču.

Dodatno: Ni mnenja DZ ali Vlade

Odločitev: Soglasno, PLM Škrk

SAMO ZA: Wedam-Lukić, Čebulj, Fišer, Janko, Modrijan, Ribičič, Tratnik.

SAMO PROTI: /

PLM: Škrk

POVZETEK ZADEVE:

V denacionalizacijskem postopku je bilo ugotovljeno, da je bilo premoženje pravnima prednikoma pritožnikov podržavljeno na podlagi Zakona o prenosu sovražnikovega premoženja v državno last in o sekvestraciji premoženja odsotnih oseb (Uradni list FLRJ, št. 63/46 in 74/46 - v nadaljevanju ZPSP). Ta zakon je naveden v 21. točki 3. člena ZDen. Premoženje je bilo torej podržavljeno na podlagi predpisa, ki ga je zakonodajalec izrecno navedel med predpisi, za katere je štel, da je bilo podržavljenje na njihovi podlagi krivično. Po določbi prvega odstavka 9. člena ZDen so osebe, ki jim je bilo premoženje podržavljeno na podlagi predpisov iz 3. ali 4. člena ZDen (oziroma na načine iz 4. in 5. člena ZDen), upravičenci, če so bile v času podržavljenja jugoslovanski državljani. Pritožnika sta bila jugoslovanska in avstrijska državljana zato jima Vrhovno sodišče ni priznalo statusa denacionalizacijskega upravičenca v Sloveniji. Vztrajalo je, da je zavezana Avstrija.

Iz navedenega je razvidno, da zgolj okoliščina, da je imela oseba ob uveljavitvi ADP avstrijsko državljanstvo, za rešitev obravnavanega predhodnega vprašanja ne zadošča. Podržavljeno je moralo biti avstrijsko premoženje. V primeru, ko je ugotovljeno, da se je oseba štela za jugoslovanskega državljana, pa je zaradi pravice iz ADP mogoče upravičenje do denacionalizacije taki osebi odreči le, če je v času podržavljenja imela tudi avstrijsko državljanstvo. To pomeni, da je v primeru, ko je bilo premoženje podržavljeno po Odloku AVNOJ ali ZPSP, mogoče odreči upravičenje do denacionalizacije zaradi pravice iz ADP osebi, za katero je ugotovljeno jugoslovansko državljanstvo le, če je bila ta oseba na dan 13. 3. 1938 in na dan 28. 4. 1945 hkrati tudi avstrijski državljan. Če premoženje po določbah Odloka AVNOJ in ZPSP ne bi smelo biti podržavljeno, ker je šlo za jugoslovanske državljane, pa je kljub temu bilo, te osebe na podlagi drugega odstavka 27. člena ADP niso imele pravice do odškodnine od Republike Avstrije, čeprav so bile ob uveljavitvi ADP avstrijski državljani.

Z razlago drugega odstavka 27. člena ADP, kakršna je vsebovana v izpodbijanih sodbah Upravnega in Vrhovnega sodišča, so bili pritožniki glede uveljavljanja pravice do denacionalizacije postavljeni v neenak položaj v primerjavi s tistimi upravičenci, ki jim ZDen kot jugoslovanskim državljanom v času podržavljenja priznava upravičenje do denacionalizacije. S tem jim je bila kršena pravica do enakosti pred zakonom iz drugega odstavka 14. člena Ustave. Ustavno sodišče je zato ustavni pritožbi ugodilo in izpodbijani sodbi razveljavilo, ter vrnilo zadevo v novo odločanje Upravnemu sodišču. Sodišče bo tako v novem postopku pri ugotavljanju, ali sta prejšnja lastnika imela pravico dobiti odškodnino od Republike Avstrije na podlagi ADP, moralo upoštevati tako pravno podlago podržavljenja kot njuno državljanstvo v času podržavljenja. PLM izpostavlja zgolj pomen nasledstva ADP.

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	PS			S	
Pozicija LM	Nerazporejeno				
ZA: Wedam-Lukić, Čebulj, Fišer, Janko, Modrijan, Ribičič, Tratnik, Škrk			1	1	1

V danem primeru gre za ekonomsko dimenzijo, ker upravičenost do denacionalizacije pomeni ponovno vzpostavitev pravice do zasebne lastine, ki je bila prej podržavljena in s tem posameznikom omogočena na njeni podlagi utemeljena ekonomska aktivnost. US odloči v prid pritožnikom, razveljavi sodbe in naloži sodiščem, kako morajo odločiti v ponovni presoji. S tem razveljavi njihov neustaven poseg v ekonomsko svobodo (eg lastninsko pravico), na poziciji 4, ker bi bila 5, če bi US odločilo samo. Izid ponovnega postopka je namreč za pritožnika negotov. Protisodba bi bila 1; ker bi US zavrnilo pritožbo in potrdilo neupravičenost do vračanja premoženja. PLM ne razporejamo, ker nima ekonomske dimenzije, ampak izpostavlja samo pomen slovenska nasledstva ADP.

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe		S			PS
Pozicija LM	Nerazporejeno				
ZA: Wedam-Lukić, Čebulj, Fišer, Janko, Modrijan, Ribičič, Tratnik, Škrk	1	1	1		

V danem primeru gre tudi za družbeno dimenzijo, ker US ugotovi, da so redna sodišča neenako obravnavali dve skupini denacionalizacijskih upravičencev, in sicer tistih, ki so imeli ob podržavljenju samo jugoslovansko državljanstvo ter tistih, ki so imeli jugoslovansko in avstrijsko državljanstvo. Ker zavaruje tudi drugo skupino, ki je manj številna, je družbena dimenzija S2. S1 bi bila, če bi tudi samo US odločilo njim v prid po vsebini, je pa samo razveljavilo predhodne odločbe rednih sodišč. PS bi bila 5: zavrnitev pritožbe, ni potrebe po zavarovanju njihovega specifičnega položaja. PLM ne razporejamo, ker nima družbene dimenzije, ampak izpostavlja samo pomen slovenska nasledstva ADP

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe		S			PS
Pozicija LM	PLM				
PLM: Škrk	2				
ZA: Wedam-Lukić, Čebulj, Fišer, Janko, Modrijan, Ribičič,	0,5	1	1		

Tratnik

V danem primeru gre tudi za avtoritarno dimenzijo. US razveljavi sodbo Vrhovnega sodišča, ki je vzpostavilo »red« na napačni razlagi 14. člena ustave. S je 2, 1 bi bila, če bi odločilo v prid posameznikov tudi po vsebini in ne bi zahtevalo ponovnega postopka. PS je 5: zavrne pritožbo in ohrani sodno-vzpostavljen red. PLM ima tu avtoritarno dimenzijo, ker US izhaja iz predpostavke, ki jo izvršilna oblast tedaj ni izrecno delila, da je Slovenija naslednica ADP. (Tudi) na tej podlagi pa je lahko tudi US odločilo v prid pritožnikom. PLM je zato še eno dimenzijo »manj« avtoritarno kot S, zato pozicija 1.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)

Odločitev in sodniki ZA	4	<i>Sklicevanje na ADP in Dunajsko konvencijo o pravu mednarodnih pogodb, odločilna argumenta.</i>
PLM: Škrk	4	Sklicevanje na ADP in Dunajsko konvencijo o pravu mednarodnih pogodb, pravila o nasledstvu, odločilna argumenta.

NAKLONJENOST VLADI (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)

Odločitev in sodniki ZA	NC	
PLM: Škrk	NC	